

Βρυξέλλες, 22.11.2022
C(2022) 9507 final

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 22.11.2022

σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Ελλάδας

{SWD(2022) 950 final}

(Το κείμενο στην ελληνική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 22.11.2022

σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Ελλάδας

(Το κείμενο στην ελληνική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 473/2013 θεσπίζει διατάξεις με τις οποίες βελτιώνεται η παρακολούθηση των δημοσιονομικών πολιτικών στη ζώνη του ευρώ και διασφαλίζεται ότι οι εθνικοί προϋπολογισμοί είναι συμβατοί με τις κατευθύνσεις για τη χάραξη οικονομικής πολιτικής που εκδίδονται στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών.
2. Βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 473/2013, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να υποβάλλουν κάθε χρόνο, έως τις 15 Οκτωβρίου, στην Επιτροπή και στην Ευρωμάδα σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος, όπου παρουσιάζονται οι κύριες πτυχές των δημοσιονομικών προοπτικών της γενικής κυβέρνησης και των υποτομέων της για το επόμενο έτος.
3. Η γενική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης εφαρμόζεται από τον Μάρτιο του 2020¹. Στις 23 Μαΐου 2022, στην ανακοίνωσή της για το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο², η Επιτροπή ανέφερε ότι η αυξημένη αβεβαιότητα και οι σοβαροί κίνδυνοι δυσμενέστερων εξελίξεων ως προς τις οικονομικές προοπτικές στο πλαίσιο του πολέμου στην Ευρώπη, οι άνευ προηγουμένου αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και οι συνεχιζόμενες διαταραχές στις αλυσίδες εφοδιασμού δικαιολογούν την παράταση της εφαρμογής της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης έως το τέλος του 2023 και έκρινε ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για την απενεργοποίησή της από το 2024. Η συνέχιση της ενεργοποίησης της γενικής ρήτρας διαφυγής το 2023 θα παράσχει τα περιθώρια ώστε η εθνική δημοσιονομική πολιτική να αντιδρά άμεσα όταν χρειάζεται, ενώ παράλληλα θα διασφαλιστεί η ομαλή μετάβαση από την ευρεία στήριξη της οικονομίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας προς την αυξανόμενη εστίαση σε προσωρινά και στοχευμένα μέτρα και στη δημοσιονομική σύνεση που απαιτείται για τη διασφάλιση της μεσοπρόθεσμης βιωσιμότητας³.
4. Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, όπως θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/241, παρέχει χρηματοδοτική στήριξη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτόν την ανθεκτικότητα και τη δυναμική ανάπτυξη των

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο για την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, [COM(2020) 123 final της 20ής Μαρτίου 2020].

² COM(2022) 600 final.

³ Στις 17 Ιουνίου 2022, το Συμβούλιο ενέκρινε τις συστάσεις του σχετικά με τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων 2022 και τις γνώμες σχετικά με τα προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης 2022, όπου λαμβάνεται υπόψη η συνέχιση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2023. (Βλ.: <https://www.consilium.europa.eu/el/meetings/ecofin/2022/06/17/>)

οικονομιών. Μέρος αυτής της στήριξης παρέχεται υπό μορφή μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης («επιχορηγήσεις»), η οποία συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την Ένωση. Μαζί με τα ταμεία της πολιτικής για τη συνοχή και τον Μηχανισμό Δίκαιης Μετάβασης, ο ΜΑΑ στηρίζει τη δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς ανάκαμψη στην ΕΕ σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Επίσης, προάγει την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα και, ως εκ τούτου, ενισχύει τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Σύμφωνα με την πρόταση της Επιτροπής της 18ης Μαΐου 2022⁴, ο μηχανισμός θα πρέπει επίσης να αποσκοπεί στην αύξηση της ανθεκτικότητας του ενεργειακού συστήματος της Ένωσης μέσω της μείωσης της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα και της διαφοροποίησης του ενεργειακού εφοδιασμού σε επίπεδο Ένωσης («στόχοι του REPowerEU»).

5. Στις 12 Ιουλίου 2022, στις συστάσεις για τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με τα προγράμματα σταθερότητας 2022⁵, το Συμβούλιο υπενθύμισε ότι ο συνολικός δημοσιονομικός προσανατολισμός μετράται επί του παρόντος καλύτερα με βάση τη μεταβολή των πρωτογενών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων και εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που συνδέονται με την κρίση της νόσου COVID-19), συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται με μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης, ως προς τη μεσοπρόθεσμη δυνητική ανάπτυξη⁶. Πέραν του συνολικού δημοσιονομικού προσανατολισμού, για να αξιολογηθεί αν η εθνική δημοσιονομική πολιτική είναι συνετή και αν η σύνθεσή της συνάδει με την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, την ενεργειακή ασφάλεια και τη διασφάλιση της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας, δίνεται επίσης προσοχή στην εξέλιξη των εθνικά χρηματοδοτούμενων⁷ πρωτογενών τρεχουσών δαπανών και επενδύσεων.
6. Οι κλυδωνισμοί που προκάλεσε η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία επηρεάζουν τόσο άμεσα όσο και έμμεσα την οικονομία της ΕΕ, θέτοντάς την σε τροχιά χαμηλότερης ανάπτυξης και υψηλότερου πληθωρισμού. Οι εντεινόμενες και διευρυνόμενες πληθωριστικές πιέσεις αποτέλεσαν το έναυσμα για ταχύτερη ομαλοποίηση της νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ. Τα δημόσια οικονομικά επιβαρύνονται από τις δημόσιες δαπάνες για μέτρα περιορισμού των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων του υψηλού ενεργειακού κόστους, για την ασφάλεια και την άμυνα και για την ανθρωπιστική βοήθεια προς τα εκτοπισθέντα άτομα από την Ουκρανία. Ο ειδικός χαρακτήρας του μακροοικονομικού κλυδωνισμού τον οποίο προκάλεσε η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, καθώς και οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της στις ανάγκες ενεργειακής ασφάλειας της ΕΕ, απαιτούν προσεκτικό σχεδιασμό της δημοσιονομικής πολιτικής το 2023. Τα δημόσια οικονομικά επιβαρύνονται από τις

⁴ COM(2022) 231 final.

⁵ Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 της Ελλάδας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2022 της Ελλάδας, ΕΕ C 334 της 1.9.2022, σ. 60.

⁶ Οι εκτιμήσεις σχετικά με τον δημοσιονομικό προσανατολισμό και τις συνιστώσες του στην παρούσα γνώμη αποτελούν εκτιμήσεις της Επιτροπής βάσει των παραδοχών στις οποίες βασίζονται οι φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής. Οι εκτιμήσεις της Επιτροπής για τη μεσοπρόθεσμη δυνητική ανάπτυξη δεν περιλαμβάνουν τον πλήρη θετικό αντίκτυπο των μεταρρυθμίσεων που αποτελούν μέρος του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και μπορούν να τονώσουν τη δυνητική ανάπτυξη.

⁷ Που δεν χρηματοδοτούνται με επιχορηγήσεις από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας ή άλλα ταμεία της Ένωσης.

δημόσιες δαπάνες για την ασφάλεια και την άμυνα, για την ανθρωπιστική βοήθεια προς τα εκτοπισθέντα άτομα από την Ουκρανία και για τα μέτρα περιορισμού των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων του υψηλού ενεργειακού κόστους. Δεν φαίνεται να δικαιολογείται η παροχή ευρείας δημοσιονομικής ώθησης στην οικονομία το 2023. Αντιθέτως, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην προστασία των ευάλωτων ατόμων, να καταστεί δυνατή η λειτουργία αυτόματων σταθεροποιητών και να προβλεφθούν προσωρινά και στοχευμένα μέτρα για τον μετριασμό των επιπτώσεων της ενεργειακής κρίσης και την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στα άτομα που προσπαθούν να ξεφύγουν από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, και παράλληλα να διατηρηθεί η ευελιξία προσαρμογής, αν χρειαστεί. Η δημοσιονομική πολιτική θα πρέπει να συνδυάζει υψηλότερες επενδύσεις με τον έλεγχο της αύξησης των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών. Η πλήρης και έγκαιρη υλοποίηση των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας έχει καίρια σημασία για την επίτευξη υψηλότερων επιπέδων επενδύσεων. Οι δημοσιονομικές πολιτικές θα πρέπει να αποσκοπούν στη διατήρηση της βιωσιμότητας του χρέους, καθώς και στην αύξηση του αναπτυξιακού δυναμικού με βιώσιμο τρόπο, διευκολύνοντας έτσι την αποστολή της νομισματικής πολιτικής να διασφαλίσει την έγκαιρη επαναφορά του πληθωρισμού στον μεσοπρόθεσμο στόχο της ΕΚΤ του 2 %.

Τα δημοσιονομικά σχέδια για το 2023 θα πρέπει να βασίζονται σε συνετές μεσοπρόθεσμες πορείες προσαρμογής οι οποίες θα αντικατοπτρίζουν τις προκλήσεις δημοσιονομικής βιωσιμότητας που συνδέονται με τα υψηλά επίπεδα χρέους ως προς το ΑΕΠ που έχουν αυξηθεί περαιτέρω λόγω της πανδημίας, καθώς και τις μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές προκλήσεις οι οποίες συνδέονται με τη διττή μετάβαση, την ενεργειακή ασφάλεια και την κοινωνική και οικονομική ανθεκτικότητα.

7. Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας είχε ως αποτέλεσμα σημαντικές πρόσθετες αυξήσεις και αστάθεια των τιμών της ενέργειας. Οι κλυδωνισμοί των τιμών της εισαγόμενης ενέργειας συνεπάγονται σημαντική επιδείνωση των όρων εμπορίου για τις οικονομίες των κρατών μελών. Παράλληλα, οι εξαιρετικά υψηλές θερμοκρασίες το καλοκαίρι του 2022 συνέβαλαν σε αυξημένη ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ, ταυτόχρονα, η παραγωγή ενέργειας από ορισμένες τεχνολογίες ήταν σημαντικά χαμηλότερη από τα ιστορικά επίπεδα για λόγους τεχνικούς και οφειλόμενους στις καιρικές συνθήκες. Η τρέχουσα ενεργειακή κρίση έχει πλήξει όλα τα κράτη μέλη, αν και σε διαφορετικό βαθμό το καθένα, με αποτέλεσμα να απαιτείται ταχεία και συντονισμένη αντίδραση.
8. Δεδομένου ότι οι δημοσιονομικοί πόροι είναι περιορισμένοι και πρέπει να χρησιμοποιηθούν με τον πλέον αποδοτικό τρόπο, προκειμένου η διαχείριση της προσαρμογής ολόκληρης της κοινωνίας να είναι βιώσιμη και δίκαιη, είναι εξαιρετικής σημασίας η ποιότητα και ο σχεδιασμός της απόκρισης σε επίπεδο πολιτικής. Ως εκ τούτου, και σύμφωνα με τον κανονισμό του Συμβουλίου σχετικά με παρέμβαση έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών ενέργειας, που εκδόθηκε στις 6 Οκτωβρίου 2022⁸, τα μέτρα θα πρέπει να επικεντρωθούν στην παροχή προσωρινής και στοχευμένης στήριξης στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, διατηρώντας παράλληλα τα κατάλληλα κίνητρα για μείωση της ζήτησης ενέργειας και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία⁹. Οι

⁸ Κανονισμός του Συμβουλίου σχετικά με παρέμβαση έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών ενέργειας, 6 Οκτωβρίου 2022.

⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία» [COM(2019) 640 final].

πολιτικές θα πρέπει επίσης να συμβάλουν στη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και στην ανάπτυξη της ενεργειακής αυτονομίας της Ένωσης.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

9. Στις 15 Οκτωβρίου 2022, η Ελλάδα υπέβαλε το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για το 2023. Με βάση το σχέδιο αυτό, η Επιτροπή εξέδωσε την ακόλουθη γνώμη σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 473/2013.
10. Στις 12 Ιουλίου 2022, το Συμβούλιο συνέστησε στην Ελλάδα¹⁰ να λάβει μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει το 2023 ότι θα ακολουθήσει συνετή δημοσιονομική πολιτική, περιορίζοντας ειδικότερα την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών κάτω από τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος¹¹, λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, καθώς και των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Η Ελλάδα θα πρέπει να είναι έτοιμη να προσαρμόσει τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στην Ελλάδα να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της Ένωσης. Για την περίοδο μετά το 2023, η Ελλάδα θα πρέπει να ακολουθήσει δημοσιονομική πολιτική που θα αποσκοπεί στην επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων και στη διασφάλιση αξιόπιστης και σταδιακής μείωσης του χρέους και δημοσιονομικής βιωσιμότητας μεσοπρόθεσμα μέσω σταδιακής εξυγίανσης, επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων.
11. Στις 23 Μαΐου 2022, η Επιτροπή δημοσίευσε έκθεση βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης¹². Στην έκθεση αυτή εξετάστηκε η δημοσιονομική κατάσταση της Ελλάδας, δεδομένου ότι το οικείο έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης το 2021 υπερέβαινε την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Η έκθεση κατέληγε στο συμπέρασμα ότι δεν πληρούνταν το κριτήριο του ελλείμματος.
12. Σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής, η ελληνική οικονομία αναμένεται να αναπτυχθεί κατά 6,0 % το 2022 και κατά 1,0 % το 2023, ενώ ο πληθωρισμός προβλέπεται να ανέλθει σε 10,0 % το 2022 και 6,0 % το 2023.
Σύμφωνα με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος, το πραγματικό ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί κατά 5,3 % το 2022 και 2,1 % το 2023. Ταυτόχρονα, στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος προβλέπεται ότι ο πληθωρισμός θα ανέλθει σε 8,8 % το 2022 και 3,0 % το 2023. Η προβολή του σχεδίου δημοσιονομικού

¹⁰ Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 της Ελλάδας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2022 της Ελλάδας, ΕΕ C 334 της 1.9.2022, σ. 60.

¹¹ Με βάση τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής, η μεσοπρόθεσμη (10ετής μέση) αύξηση του δυνητικού προϊόντος της Ελλάδας εκτιμάται σε 5,5 % το 2023 σε ονομαστικούς όρους. Οι εκτιμήσεις της Επιτροπής για τη μεσοπρόθεσμη δυνητική ανάπτυξη δεν περιλαμβάνουν τον πλήρη θετικό αντίκτυπο των μεταρρυθμίσεων που αποτελούν μέρος του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και μπορούν να τονώσουν τη δυνητική ανάπτυξη.

¹² Έκθεση της Επιτροπής που συντάχθηκε σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Βρυξέλλες, 23.5.2022 [COM(2022) 630 final].

προγράμματος για την αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ είναι κάπως χαμηλότερη σε σύγκριση με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής για το 2022, ενώ για το 2023 είναι υψηλότερη. Σε αμφότερες τις δέσμες προβολών, η αύξηση του ΑΕΠ το 2022 προβλέπεται να προέλθει από την ιδιωτική κατανάλωση και τις καθαρές εξαγωγές χάρη στη δυναμική τουριστική περίοδο. Το 2023 η ανάπτυξη προβλέπεται να μειωθεί σημαντικά, λόγω των οικονομικών επιπτώσεων της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία και της επακόλουθης ενεργειακής κρίσης και του υψηλού πληθωρισμού. Η προβολή της Επιτροπής για υψηλότερη ανάπτυξη το 2022 σε σύγκριση με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος αντικατοπτρίζει τη μεγαλύτερη συμβολή του καθαρού εμπορίου και των επενδύσεων, η οποία αντισταθμίστηκε εν μέρει από τη μείωση των καταναλωτικών δαπανών. Όσον αφορά το 2023, το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος προβλέπει μεγαλύτερη συμβολή του ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου, καθώς οι παραδοχές των αρχών βασίστηκαν σε μεγαλύτερη υποχώρηση των διεθνών τιμών των εισροών και σε ασθενέστερο αντίκτυπο της νομισματικής πολιτικής στους όρους χρηματοδότησης των εγχώριων επενδύσεων. Ομοίως, στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος εκτιμάται ισχυρότερη ετήσια αύξηση της δημόσιας κατανάλωσης το 2023, εν μέρει λόγω των διαφορετικών παραδοχών σχετικά με τη στατιστική ταξινόμηση δύο μέτρων στήριξης που σχετίζονται με την ενεργειακή κρίση και τα οποία εφαρμόστηκαν μόνο για το 2022. Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Επιτροπής, τα μέτρα αυτά που τονώνουν τη δημόσια κατανάλωση το 2022 απενεργοποιούνται το 2023, εξ ου και η μείωση της δημόσιας κατανάλωσης το επόμενο έτος. Στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος, τα εν λόγω μέτρα, τα οποία καταχωρίζονται ως επιδοτήσεις σε νοικοκυριά, δεν έχουν αντίκτυπο στη δημόσια κατανάλωση το 2022 και, κατά συνέπεια, ούτε στην ετήσια αύξηση της δημόσιας κατανάλωσης το 2023. Η Επιτροπή αναμένει υψηλότερο πληθωρισμό απ' ό,τι οι αρχές στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος και για τα δύο έτη. Η διαφορά μεταξύ των προβλέψεων για τον πληθωρισμό αντικατοπτρίζει τις διαφορετικές παραδοχές για την εξέλιξη των παγκόσμιων τιμών της ενέργειας και τις αποκλίνουσες απόψεις όσον αφορά την εμμονή του πληθωρισμού καθ' όλη την περίοδο των προβλέψεων.

Συνολικά, οι μακροοικονομικές παραδοχές στις οποίες βασίζεται το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος είναι συντηρητικές το 2022 και ευνοϊκές το 2023.

Η Ελλάδα συμμορφώνεται με την απαίτηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 473/2013, δεδομένου ότι το σχέδιο προϋπολογισμού βασίζεται σε μακροοικονομικές προβλέψεις που έχουν εγκριθεί από ανεξάρτητο φορέα.

13. Το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος βασίζεται στην παραδοχή ότι δαπάνες ύψους 1,5 % του ΑΕΠ το 2022, 1,6 % το 2023 και 1,5 % το 2024 θα χρηματοδοτηθούν από μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα καταστήσουν δυνατή την πραγματοποίηση επενδύσεων υψηλής ποιότητας και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την παραγωγικότητα χωρίς άμεσο αντίκτυπο στο έλλειμμα και το χρέος της γενικής κυβέρνησης της Ελλάδας. Το σχέδιο προϋποθέτει επίσης δαπάνες που χρηματοδοτούνται μέσω δανείων από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με άμεσο αντίκτυπο στο χρέος της γενικής κυβέρνησης, αλλά χωρίς αντίκτυπο στο έλλειμμα, καθώς θα χρηματοδοτηθούν δάνεια προς τον ιδιωτικό τομέα, ύψους 1,8 % του ΑΕΠ το 2022, 0,8 % του ΑΕΠ το 2023, 0,8 % του ΑΕΠ το 2024, 0,8 % του ΑΕΠ το 2025 και 0,7 % του ΑΕΠ το 2026. Οι φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής προϋποθέτουν παρόμοιο σε

γενικές γραμμές ποσό δαπανών που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας στις δημοσιονομικές προβολές της. Το προφίλ των κρατικών δανείων προς τον ιδιωτικό τομέα τα οποία χρηματοδοτούνται από δάνεια του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας διαφέρει κάπως, δεδομένου ότι αντικατοπτρίζει τη χρήση πιο πρόσφατων στοιχείων από την Επιτροπή σχετικά με τη συνολική απορρόφηση των δανείων, τα οποία κατέστησαν διαθέσιμα μετά την υποβολή του σχεδίου.

14. Στο οικείο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για το 2023, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Ελλάδας προβλέπεται να μειωθεί από 4,2 % του ΑΕΠ το 2022 σε 2,1 % του ΑΕΠ το 2023, κυρίως λόγω της συνεχιζόμενης οικονομικής ανάκαμψης, του πληθωρισμού και της μείωσης του καθαρού δημοσιονομικού κόστους των ενεργειακών μέτρων. Οι προβολές αυτές συνάδουν με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής, βάσει των οποίων το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να ανέλθει σε 4,1 % του ΑΕΠ το 2022 και σε 1,8 % του ΑΕΠ το 2023. Η διαφορά των 0,3 εκατοστιαίων μονάδων μεταξύ των δύο δεσμών προβλέψεων για το 2023 προκύπτει κυρίως από τη μεγαλύτερη αύξηση της φορολογικής βάσης λόγω του υψηλότερου πληθωρισμού στις προβλέψεις της Επιτροπής. Ωστόσο, εν μέρει εξηγείται επίσης από τη διαφορετική στατιστική καταχώριση των εσόδων από την έκτακτη εισφορά επί των απροσδόκητων κερδών των παραγωγών ενέργειας για την περίοδο Οκτωβρίου 2021-Ιουνίου 2022, η οποία θα εισπραχθεί το 2023 — στις προβλέψεις της Επιτροπής τα έσοδα αυτά καταχωρίζονται ως δεδουλευμένα το 2022, ενώ το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος τα περιλαμβάνει ως έσοδα το 2023. Αυτά τα χαμηλότερα φορολογικά έσοδα ύψους 0,2 % του ΑΕΠ στις προβλέψεις της Επιτροπής αντισταθμίζονται από χαμηλότερες δαπάνες για τόκους σε σύγκριση με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος. Το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος προβλέπει ότι ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης θα μειωθεί από 169,1 % του ΑΕΠ το 2022 σε 161,6 % του ΑΕΠ το 2023. Οι προβολές αυτές είναι σύμφωνες με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής.

Οι προοπτικές για τα δημόσια οικονομικά εξακολουθούν να υπόκεινται στην υψηλή αβεβαιότητα που χαρακτηρίζει τις μακροοικονομικές προβολές, συμπεριλαμβανομένων των μακροοικονομικών κινδύνων που σχετίζονται με την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, τις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και τις συνεχιζόμενες διαταραχές στις αλυσίδες εφοδιασμού. Οι πρόσφατες ή προγραμματισμένες ρυθμίσεις χρηματοπιστωτικής πολιτικής, μεταξύ αυτών το σύστημα πώλησης και επανεκμίσθωσης ακινήτων που ανήκουν σε ευάλωτους οφειλέτες, ενδέχεται να έχουν επιπτώσεις όσον αφορά την αύξηση του ελλείμματος και του χρέους, ανάλογα με την τελική στατιστική τους ταξινόμηση. Πρόσθετοι κίνδυνοι απορρέουν από εκκρεμείς νομικές υποθέσεις, ιδίως τις δικαστικές υποθέσεις κατά της Εταιρείας Ακινήτων Δημοσίου. Επιπλέον, το Συμβούλιο της Επικρατείας δημοσίευσε την απόφασή του σχετικά με την αναδρομική αποζημίωση για τις περικοπές των επικουρικών συντάξεων και των εποχικών επιδομάτων, που περιορίζει το πεδίο εφαρμογής στους συνταξιούχους οι οποίοι άσκησαν αγωγές πριν από την 31η Ιουλίου 2020 και, ως εκ τούτου, το δυνητικό δημοσιονομικό κόστος αναμένεται να είναι περιορισμένο. Ωστόσο, δεδομένου ότι το ακριβές ποσό που πρέπει να καταβληθεί δεν έχει ακόμη επιβεβαιωθεί, το δημοσιονομικό κόστος δεν περιλαμβάνεται στις τρέχουσες προβλέψεις.

15. Το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος περιλαμβάνει δέσμη νέων μέτρων, ιδίως τη μόνιμη κατάργηση της εισφοράς αλληλεγγύης για τους υπαλλήλους του δημόσιου

τομέα και τους συνταξιούχους, η οποία εκτιμάται ότι θα έχει επιβαρυντικό για το έλλειμμα δημοσιονομικό αντίκτυπο ύψους 0,3 % του ΑΕΠ το 2023. Στο σκέλος των δαπανών, το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος περιλαμβάνει μέτρα με αυξανόμενο αντίκτυπο στο μισθολογικό κόστος του δημόσιου τομέα, όπως η μεταρρύθμιση του ειδικού μισθολογικού καθεστώτος των ιατρών και η αύξηση των αποζημιώσεων για το στρατιωτικό προσωπικό. Επιπλέον, στα μικρότερα φορολογικά μέτρα περιλαμβάνονται η αύξηση του φοιτητικού επιδόματος και η παράταση της διάρκειας του επιδόματος μητρότητας για τις εργαζόμενες στον ιδιωτικό τομέα ώστε να εξισωθεί με εκείνη των υπαλλήλων του δημόσιου τομέα. Συνολικά, αυτά τα μέτρα αύξησης των δαπανών εκτιμάται ότι έχουν επιβαρυντικό για το έλλειμμα δημοσιονομικό αντίκτυπο ύψους 0,1 % του ΑΕΠ.

Το δημόσιο έλλειμμα επηρεάζεται από τα μέτρα που εγκρίθηκαν για να αντιμετωπιστούν οι οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις των έκτακτων αυξήσεων των τιμών της ενέργειας, οι οποίες επιδεινώθηκαν κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού¹³. Σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής, το δημοσιονομικό κόστος των μέτρων αυτών θα ανέλθει σε 5,5 % του ΑΕΠ το 2022 και 5,8 % του ΑΕΠ το 2023. Συνίστανται σε μέτρα που αυξάνουν τις δαπάνες, όπως οι επιδοτήσεις ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου σε όλα τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις, οι κοινωνικές μεταβιβάσεις σε φτωχότερα νοικοκυριά, οι επιδοτήσεις καυσίμων και η αύξηση του επιδόματος θέρμανσης για ευάλωτα νοικοκυριά, καθώς και μέτρα που μειώνουν τα κρατικά έσοδα, δηλαδή περικοπές έμμεσων φόρων επί των υπηρεσιών μεταφορών. Το κόστος των μέτρων αυτών αντισταθμίζεται εν μέρει από νέους φόρους επί των απροσδόκητων κερδών των παραγωγών ενέργειας: ανώτατο όριο στις τιμές χονδρικής πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας, βάσει του οποίου οι παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας πρέπει να μεταβιβάζουν στη γενική κυβέρνηση (από τον Ιούλιο του 2022) τα έσοδά τους που υπερβαίνουν το καθορισμένο ανώτατο όριο, και επιβολή έκτακτης εισφοράς 90 % επί των απροσδόκητων εσόδων των παραγωγών ενέργειας για την περίοδο από τον Οκτώβριο του 2021 έως τον Ιούνιο του 2022. Λαμβανομένων υπόψη των εν λόγω εσόδων, στις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής το καθαρό δημοσιονομικό κόστος των μέτρων αυτών εκτιμάται σε 2,3 % του ΑΕΠ το 2022 και 0,5 % του ΑΕΠ το 2023¹⁴. Τα περισσότερα μέτρα έχουν εξαγγελθεί ως προσωρινά και λήγουν έως το τέλος του 2023. Τα περισσότερα μέτρα δεν φαίνεται να στοχεύουν σε ευάλωτα νοικοκυριά ή επιχειρήσεις¹⁵ και τα περισσότερα από αυτά δεν διατηρούν πλήρως το μήνυμα των τιμών για μείωση της ζήτησης ενέργειας και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης¹⁶. Ως εκ τούτου, το ποσό της προσωρινής και στοχευμένης στήριξης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, το οποίο μπορεί να ληφθεί υπόψη κατά την αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τη δημοσιονομική ειδική ανά χώρα σύσταση για το 2023, εκτιμάται στις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής σε 0,4 % του ΑΕΠ το 2022 και -0,1 % του ΑΕΠ το 2023.

¹³ Οι εξελίξεις όσον αφορά το έλλειμμα το 2023 επηρεάζονται επίσης από την πλήρη σταδιακή κατάργηση των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης λόγω της νόσου COVID-19, τα οποία, σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής, εκτιμώνται σε 1,8 % του ΑΕΠ το 2022.

¹⁴ Τα αριθμητικά στοιχεία αντιπροσωπεύουν το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων που έχουν ληφθεί από το φθινόπωρο του 2021, συμπεριλαμβανομένων των τρεχόντων εσόδων και δαπανών, καθώς και —κατά περίπτωση— των μέτρων για κεφαλαιουχικές δαπάνες.

¹⁵ Τα στοχευμένα μέτρα ανέρχονται σε 0,4 % του ΑΕΠ το 2022 και -0,1 % του ΑΕΠ το 2023, ενώ τα μη στοχευμένα μέτρα ανέρχονται σε 5,1 % του ΑΕΠ το 2022 και 5,9 % του ΑΕΠ το 2023.

¹⁶ Τα εισοδηματικά μέτρα ανέρχονται σε 0,6 % του ΑΕΠ το 2022 και 0,1 % του ΑΕΠ το 2023, ενώ τα μέτρα που αφορούν τις τιμές ανέρχονται σε 4,9 % του ΑΕΠ το 2022 και 5,7 % του ΑΕΠ το 2023.

Το δημόσιο έλλειμμα επηρεάζεται επίσης από το κόστος παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντα άτομα από την Ουκρανία, το οποίο, σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής, θα ανέλθει σε 0,03 % του ΑΕΠ το 2022 και 0,04 % το 2023.

16. Με βάση τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχει το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Ελλάδας για το 2023, ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου αναμένεται να ανέλθει σε 5,0 % του ΑΕΠ το 2022 και 4,4 % του ΑΕΠ το 2023 έναντι 3,7 % του ΑΕΠ που καταγράφηκε το 2021. Εν προκειμένω περιλαμβάνονται οι επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια (όπως η ενεργειακή ανακαίνιση κατοικιών και δημόσιων κτιρίων, οι ηλιακοί συλλέκτες για ίδια κατανάλωση νοικοκυριών και επιχειρήσεων, καθώς και ένα σύστημα κουπονιών για την ψηφιοποίηση των ΜΜΕ) οι οποίες χρηματοδοτούνται από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της ΕΕ.
17. Το 2023, σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός θα είναι συσταλτικός (+2,2 % του ΑΕΠ¹⁷). Προηγήθηκε επεκτατικός δημοσιονομικός προσανατολισμός το 2022 (-2,6 % του ΑΕΠ).
- Η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των νέων μέτρων στο σκέλος των εσόδων) το 2023 προβλέπεται να έχει συσταλτική συμβολή ύψους 1,7 εκατοστιαίων μονάδων στον δημοσιονομικό προσανατολισμό¹⁸. Εν προκειμένω περιλαμβάνεται ο αυξημένος αντίκτυπος των μέτρων στήριξης που εγκρίθηκαν για να αντιμετωπιστούν οι οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις των έκτακτων αυξήσεων των τιμών της ενέργειας κατά 0,3 % του ΑΕΠ¹⁹, εκ των οποίων τα προσωρινά και στοχευμένα μέτρα στήριξης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας αντιστοιχούν σε -0,5 % του ΑΕΠ.
- Η θετική συμβολή των δαπανών που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της ΕΕ στην οικονομική δραστηριότητα προβλέπεται να μειωθεί κατά 0,4 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ το 2023 σε σύγκριση με το 2022, αντικατοπτρίζοντας την αρχική φάση της νέας περιόδου προγραμματισμού για άλλα ταμεία της Ένωσης. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις προβλέπεται να έχουν επεκτατική συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό, ύψους 0,1 εκατοστιαίων μονάδων το 2023²⁰.
18. Το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος δεν περιλαμβάνει δημοσιονομικές προβολές πέραν του 2023.

¹⁷ Το αρνητικό (θετικό) πρόσημο του δείκτη αντιστοιχεί σε υπέρβαση (υστέρηση) της αύξησης των πρωτογενών δαπανών σε σύγκριση με τη μεσοπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη, που υποδηλώνει επεκτατική (συσταλτική) δημοσιονομική πολιτική. Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός περιλαμβάνει τη δημοσιονομική ώθηση που χρηματοδοτείται από την Ένωση.

¹⁸ Προηγήθηκε η επεκτατική συμβολή αυτής της συνιστώσας, ύψους 0,8 εκατοστιαίων μονάδων, το 2022.

¹⁹ Ο δημοσιονομικός αντίκτυπος των στοχευμένων μέτρων που αφορούν τιμές και εισοδήματα προβλέπεται να μειωθεί κατά 0,2 % και 0,3 % του ΑΕΠ αντίστοιχα, ενώ ο δημοσιονομικός αντίκτυπος των μη στοχευμένων μέτρων που αφορούν τιμές και εισοδήματα προβλέπεται να αυξηθεί κατά 1 % και να μειωθεί κατά 0,2 % του ΑΕΠ αντίστοιχα.

²⁰ Άλλες εθνικά χρηματοδοτούμενες κεφαλαιουχικές δαπάνες προβλέπεται να έχουν συσταλτική συμβολή ύψους 0,2 εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ.

19. Στις 12 Ιουλίου 2022, το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στην Ελλάδα να αξιοποιήσει τις μεταρρυθμίσεις που υλοποιούνται στο πλαίσιο του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, να βελτιώσει τον φιλικό προς τις επενδύσεις χαρακτήρα του φορολογικού συστήματος μέσω της θέσπισης ευρύτερου συστήματος προκαταβολικής απόφασης σε θέματα φορολογίας και να επανεξετάσει τη διάρθρωση της φορολογικής επιβάρυνσης των αυτοαπασχολουμένων. Συνέστησε επίσης στην Ελλάδα να διασφαλίσει την αποδοτικότητα της δημόσιας διοίκησης, μεριμνώντας παράλληλα για τη δυνατότητα προσέλκυσης των κατάλληλων δεξιοτήτων και διατηρώντας τη συνέπεια με το ενιαίο μισθολόγιο. Η Ελλάδα έλαβε διάφορα μέτρα για τη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης των αυτοαπασχολουμένων και θέσπισε φορολογικά κίνητρα για δαπάνες που στοχεύουν στην πράσινη οικονομία, την ενέργεια και την ψηφιοποίηση. Η Ελλάδα θέσπισε επίσης κοινό πλαίσιο δεξιοτήτων, με το οποίο εισάγεται νέο σύστημα αξιολόγησης του προσωπικού με βάση τις δεξιότητες που εξελίσσονται και βελτιώνονται μέσω στοχευμένων και εξατομικευμένων σχεδίων ανάπτυξης δεξιοτήτων.
20. Το 2023, με βάση τις προβλέψεις της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχει το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών προβλέπεται να είναι χαμηλότερη από τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος. Ως εκ τούτου, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η Ελλάδα σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της ΕΕ, καθώς και να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση.

Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Ελλάδας συνάδει με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022.

Μολονότι η Ελλάδα έθεσε ταχέως σε εφαρμογή ενεργειακά μέτρα στο πλαίσιο της απόκρισης έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο πολιτικής για να αντιμετωπιστούν οι έκτακτες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, η θέσπιση νέων μέτρων στήριξης ως απάντηση στις υψηλές τιμές ενέργειας θα συνέβαλε σε υψηλότερη αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών και σε αύξηση του προβλεπόμενου δημόσιου ελλείμματος και χρέους το 2023. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εστιάσουν καλύτερα τα μέτρα αυτά στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και στις πλέον εκτεθειμένες επιχειρήσεις, να διατηρήσουν τα κίνητρα για μείωση της ζήτησης ενέργειας και να τα αποσύρουν καθώς μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας.

Η Επιτροπή είναι επίσης της γνώμης ότι η Ελλάδα έχει σημειώσει κάποια πρόοδο όσον αφορά το διαρθρωτικό μέρος των δημοσιονομικών συστάσεων που περιέχονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022 στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και, συνεπώς, καλεί τις αρχές να επιταχύνουν την πρόοδο. Συνολική παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων θα γίνει στην έκθεση χώρας για το 2023 και η πρόοδος θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που θα προτείνει η Επιτροπή την άνοιξη του 2023.

Βρυξέλλες, 22.11.2022

*Για την Επιτροπή
Paolo GENTILONI
Μέλος της Επιτροπής*

**ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΕΓΓΡΑΦΟΥ
Για την Γενική Γραμματέα**

**Martine DEPREZ
Διευθύντρια
Λήψη αποφάσεων και συλλογικότητα
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ**